

Annika Kukkonen – Maria Mäkinen

Ikäystävällinen orkesteri

**Orkesterien ikääntyneille suunnatun
yleisötyön käsikirja**

KIRJOITTAJAT

Annika Kukkonen on musiikkikasvattaja ja yleisötyön asiantuntija, joka osallistuu aktiivisesti orkesterien yleisötyön kehittämiseen kansallisesti ja kansainvälisesti. Vastaa Helsingin kaupunginorkesterin yleisötyöstä ja toimii valtakunnallisen Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n Yleisötyöfoorumin puheenjohtajana.

Maria Mäkinen on verkostomuotoilija ja ikääntyneiden kulttuuripalveluiden asiantuntija, joka soveltaa muotoiluajattelua verkostojen ja kulttuuripalveluiden kehittämiseen. Kehittää Helsingin kaupungilla ikääntyneille suunnattuja etäkulttuuripalveluita ja on toiminut mm. Kulttuurisen seniori- ja vanhustyön AILI-verkoston projektipäällikkönä.

KIITOS

Helsingin kaupunginorkesteri, Kuopion kaupunginorkesteri, Lapin kamariorkesteri, Tapiola Sinfonietta, Turun filharmoninen orkesteri, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Orchestras Live, Suomen Britannian- ja Irlannin-instituutti, Laura Huhtinen-Hildén ja Metropolia Ammattikorkeakoulu, Anna-Mari Rosenlöf, Liisa-Maria Lilja-Viherlampi, Sini Eloranta ja Turun ammattikorkeakoulu, Uli Kontu-Korhonen, Timo Järvensivu

© 2021 Tekijät ja Suomen Sinfoniaorkesterit ry

ISBN 978-952-94-5581-2 (painettu)
Painopaikka: Newprint, Raisio

ISBN 978-952-94-5582-9 (pdf)
<https://www.sinfoniaorkesterit.fi/fi/yleisotyo>

Graafinen suunnittelu ja taitto: Kaisa Pitkälä, Sentire Visual
Kuva s. 4: Helsingin kaupunki © Katja Tähjä
Kääntäjä: Jaakko Mäntyjärvi

Julkaisu on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön tuella.

SISÄLTÖ

Alkusanat	5
Osa I - Taustaksi	6
Saavutettavat orkesterit – Accessible Orchestras	6
Ikääntyneille suunnatun yleisötyön lähtökohtia	7
Osa II - Ikäystävällinen orkesteri	8
Ikäystävällisen orkesterin ulottuvuudet	8
Ikäystävällisen musiikkikokemuksen muotoilu	9
- Vierailut sosiaali- ja terveyspalvelujen yksiköissä	12
- Digitaaliset sisällöt	13
Osa III - Case-esimerkit	14
Helsingin kaupunginorkesteri	14
Kuopion kaupunginorkesteri	16
Lapin kamariorkesteri	18
Tapiola Sinfonietta	20
Turun filharmoninen orkesteri	22

Alkusanat

Tämä käsikirja on tehty orkesterien ikääntyneille suunnattujen, konserttialin ulkopuolelle tuotettavien palveluiden suunnittelun tueksi ja keskustelunavaukseksi orkesterien ikääntyneille suunnatusta yleisötyöstä. Käsikirjan avulla orkesterit voivat kehittää saavutettavuuttaan ja tuottaa merkityksellisiä musiikkikokemuksia kaiken ikäisille. Käsikirjassa keskitytään sosiaali- ja terveyspalveluissa toteutettaviin vierailuihin sekä orkesterien digitaalisiin sisältöihin, jotka on tunnistettu olennaisina kanavina tavoittaa ne ikääntyneet, jotka eivät pääse konserttisaleihin. Käsikirjan osat I ja II on tuotettu keväällä 2020 osana Saavutettavat orkesterit -hanketta (lue lisää s. 6).

Tiivis yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden toimijoiden kanssa on tärkeää niiden ikääntyneiden saavuttamiseksi, jotka eivät pääse orkestereiden luo. Tästä syystä käsikirja ja sen taustalla oleva kehittämistyö perustuvat vahvasti kumppanuuksiin ja verkostoihin sekä asiakaslähteiseen muotoiluajatteluun. Työtä on tehty yhteiskehittämisen menetelmin – Saavutettavat orkesterit -hankkeen partneriorkesterien rooli onkin ollut hyvin merkityksellinen. Orkesterit ovat antaneet aikaansa ja kehittäneet palvelujaan ikääntyneille.

Työn taustaksi on haastateltu useita sosiaali- ja terveys- sekä kulttuurialan ammattilaisia sekä etsitty ja tun-

nistettu toimintamalleja ja esimerkkejä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Huhti-toukokuussa Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toteuttaman kyselyn avulla oli mahdollisuus kuulla myös muiden orkesterien kokemuksista ja lähtökohdista liittyen ikääntyneille suunnattuihin palveluihin.

Tämän julkaisun työstäminen osui COVID-19 -epidemia-ajankohtaan, joka on toukokuuhun 2020 mennessä pakottanut toimijoita alasta riippumatta valtavaan digiloikkaan. Maailmanlaajuinen epidemia tulee todennäköisesti muuttamaan myös taide- ja kulttuurialan tuotantotapoja. Hankkeen kehittämistyön näkökulmasta aika on ollut otollinen erityisesti uusien digitaalisten sisältöjen kehittämiseen ja Saavutettavat orkesterit on tarjonnut mukana oleville toimijoille merkityksellisen tavan antaa aikaansa tulevien toimintamuotojen ideoimiselle.

Haluamme kannustaa tällä käsikirjalla orkestereita kasvattamaan ymmärrystään ikäystävällisistä palveluista, jakamaan kokemuksiaan, luomaan kumppanuuksia ja yhteiskehittämään uutta. Näin voimme osaltamme parantaa ikääntyneiden kulttuuristen oikeuksien toteuttamista ja tuoda taidetta osaksi hyvää elämää.

SAAVUTETTAVAT ORKESTERIT

Helsingin kaupunginorkesterin yhteistyössä Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n kanssa koordinoimassa Saavutettavat orkesterit -hankkeessa kehitetään orkesterien toimintaa ikäihmisten parissa Suomessa ja Isossa-Britanniassa. Kaksivuotisella hankkeella 2020–21 lisätään kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saavutettavuutta etsimällä keinoja tuoda orkesteritoiminta lähelle sitä ikääntynyttä väestöä, joka ei pääse orkesterien luo. Hankkeen tavoitteena on edistää ikääntyneiden aktiivista osallisuutta ja yhteisöllisyyttä taiteen keinoin.

Saavutettavat orkesterit -hankkeessa Helsingin kaupunginorkesterin lisäksi ovat Suomesta Kuopion kaupunginorkesteri, Lapin kamariorkesteri, Tapiola Sinfonietta ja Turun filharmoninen orkesteri. Isosta-Britanniasta mukana ovat mm. City of London Sinfonia ja Manchester Camerata. Orkesterien tuottajat tapaavat kaksi kertaa vuonna 2020 Tuottajatapaamisessa ja kaudella 2020–21 pilotoivat uutta tai toisiltaan lainaamaa toimintaideaa ikäihmisten parissa.

Saavutettavat orkesterit -hanke on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksen vuodelle 2020. Hankkeen arvioinnin ja tutkimisen tukena on Metropolia Ammattikorkeakoulu.

ACCESSIBLE ORCHESTRAS

The Accessible Orchestras project coordinated by the Helsinki Philharmonic Orchestra in collaboration with the Association of Finnish Symphony Orchestras aims to develop the work of orchestras with elderly people in Finland and the UK. The two-year project (2020–2021) supports equal access to culture and the arts by seeking ways of bringing orchestra activities closer to those among the ageing population who are unable to attend concerts in person. The aim of the project is to promote a sense of community and the active inclusion of elderly people through art.

In addition to the Helsinki Philharmonic Orchestra, Finnish orchestras participating in the Accessible Orchestras project include the Kuopio Symphony Orchestra, the Lapland Chamber Orchestra, the Tapiola Sinfonietta and the Turku Philharmonic Orchestra. Participating orchestras in the UK include the City of London Sinfonia and Manchester Camerata. The producers of these orchestras met twice in 2020, and during the 2020–21 season they piloted and shared new ideas for working with the elderly.

The Accessible Orchestras project received a special subsidy from the Finnish Ministry of Education and Culture for 2020. Evaluation and research in the project are supported by the Metropolia University of Applied Sciences.

IKÄÄNTYNEILLE SUUNNATUN YLEISÖTYÖN LÄHTÖKOHTIA

Saavutettavat orkesterit -hankkeen partneriorkesterien haastattelujen sekä Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereille toteutetun kyselyn¹ mukaan ikääntyneiden osuus **konserttisalien yleisöistä** on merkittävä. Orkesterit ovat panostaneet kohderyhmän huomioimisessa erityisesti konserttisaleissa järjestettävien konserttien saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Konserttisalien ulkopuolelle tuotettavat ikääntyneille suunnatut sisällöt ovat myös osa monien orkesterien toimintaa.

Saavutettavat orkesterit -hankkeessa on kehitetty palveluja erityisesti niille ikääntyneille, jotka eivät pääse orkesterien luo. **Konserttisalini ulkopuolelle** tuotettavat ikääntyneille suunnatut sisällöt on tässä käsikirjassa jaettu kahteen osaan:

- vierailut sosiaali- ja terveyspalvelujen yksiköissä
- digitaaliset sisällöt

Joissain orkestereissa, esim. Turun filharmonisessa orkesterissa on tuotettu myös toimintaa, jossa nämä kaksi sisältömuotoa yhdistyvät.

Konserttisalini ulkopuolelle tuotetut sisällöt nähdään orkestereissa suurimmaksi osaksi osana yleisötyötä. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että sisältöjä ei suunnitella samalla prosessilla kuin kausikonserttien taiteellista

ohjelmaa ja sisällöt tuotetaan yleisölle yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa, mikä on tunnusmerkillistä yleisötyölle.

Yleisötyöllä

- edistetään orkesterin *saavutettavuutta*. Saavutettavuudella tarkoitetaan palvelujen ja viestinnän helppoa lähestyttävyyttä kaikille ihmisille. Saavutettavuuteen liittyvät mm. fyysinen saavutettavuus (esteettömyys), verkkopalvelujen saavutettavuus ja käytettävyys sekä sisältöjen ymmärrettävyys ja selkokieli.
- on *pedagoginen tavoite*. Yleisötyön avulla voidaan kasvattaa taiteen vastaanottokykyä. Yleisötyöllään orkesteri syventää olemassa olevan yleisön konserttikokemusta sekä tavoittaa uusia yleisöjä.
- pyritään *vuorovaikutukseen*. Yleisötyössä tunnistetaan jokaisessa ihmisessä oleva luovuus ja sitä tuetaan osallistavan taiteellisen toiminnan avulla.

¹Taustakyselyyn vastanneista 15 orkesterista hieman alle 70 % kertoo tekevänsä yhteistyötä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa. Yhteistyön tekemisen ja koordinoimisen tavat vaihtelevat suuresti. Merkittävimmät haasteet sote-yhteistyössä liittyvät resursseihin sekä oikeiden yhteyshenkilöiden ja yhteisen ymmärryksen löytymiseen.

IKÄYSTÄVÄLLISEN ORKESTERIN
ULOTTUVUUDET

Ikäystävällisen orkesterin ulottuvuudet voidaan jakaa neljään eri teemaan: saavutettavuuteen ja esteettömyyteen, viestintään, arvoihin ja asenteisiin sekä osallisuuteen.

Ikäystävällisen orkesterin määritelmä perustuu Saavutettavat orkesterit -hankkeen partneriorkesterien kanssa tehtyyn yhteiskehittämiseen sekä Suomen sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereille huhti-toukokuussa 2020 toteutetun kyselyn vastauksiin.

Ikäystävällinen orkesteri			
Saavutettavuus ja esteettömyys • huolehtii tilojen esteettömyydestä sekä palveluiden fyysisestä, sosiaalisesta ja taloudellisesta saavutettavuudesta • vie palveluja aktiivisesti heille, jotka eivät pääse konserttisaliin • luo kumppanuuksia ja tekee yhteistyötä erilaisten yleisöjen tavoittamiseksi	Viestintä • viestii kanavissa, joissa tavoitetaan eri ikäiset yleisöt • tuottaa ymmärrettäviä sisältöjä • tarjoaa helposti saatavilla olevaa tietoa palveluista • tuo esiin kaiken ikäisiä osana markkinointia ja viestintää	Arvot ja asenteet • ymmärtää yleisön heterogeenisuuden • ei aseta ikärajoja palveluihin tai asiakasraateihin • omaa kaiken ikäisiä arvostavan ja erilaiset tarpeet huomioivan palveluasenteen ja -alttiuden • ei tee oletuksia yleisöstä iän tai muun ominaisuuden perusteella eikä aliarvioi yleisöä	Osallisuus • on aktiivisesti vuorovaikutuksessa eri ikäisen yleisön kanssa • huomioi erilaiset tarpeet ja mielipiteet palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä

Määritelmän muotoilussa on hyödynnetty myös seuraavia lähteitä: Kulttuurisen seniori- ja vanhustyön AILI-verkosto ailiverkosto.fi
Global Age-friendly Cities: A Guide – WHO who.int/ageing/publications/Global_age_friendly_cities_Guide_English.pdf
Age Friendly Standards – Family Arts Campaign familyarts.co.uk/age-friendly-standards

IKÄYSTÄVÄLLISEN
MUSIIKKIKOKEMUKSEN MUOTOILU

Orkesterit tuottavat yleisölleen korkealaatuisia musiikkielämyksiä. Elämys on moniaistillinen usean tekijän summa, joka on riippuvainen ajasta, paikasta ja kokijasta. Poistuttaessa konserttisalista uuteen ympäristöön tulee musiikkikokemus muotoilla uudelleen.

Mitkä tekijät vaikuttavat musiikkikokemuksen syntymiseen ja miten kokemus voidaan tuottaa laadukkaasti ja kestävästi osana sosiaali- ja terveystaloutta tai digitaalisesti? Onko tärkeää tuottaa ja tukea tuttua ja opittua kokemusta vai tarjoillaanko jotakin uutta, yllättävää ja ennen kokematon? Ikäystävällisen musiikkikokemuksen suunnittelun voi käynnistää alla kuvatun prosessin ja johdattelevien kysymysten avulla.

TUTKI

Tutustu kohderyhmään

- Kenelle toimintaa tuotetaan ja millainen on yleisön toimintakyky? Mistä elementeistä kohderyhmän musiikkikokemus syntyy? Millaisia tarpeita kohderyhmällä on? Missä kanavissa kohderyhmän voi tavoittaa?

Kartoita välittäjä rakenne

- Millaisia toimijoita kohderyhmän lähiympäristöön kuuluu? Millaisilla toimijoilla on keskeinen rooli kohderyhmän musiikkikokemuksen mahdollistamisessa?

Onko kunnassa soten ja kulttuurin yhteistyötä koodinoivaa henkilöä tai verkostoa? Esimerkiksi useiden kuntien kulttuuri- tai vanhustalpalveluissa on työntekijöitä, joiden tehtäviin kuuluu kulttuuri- sekä sosiaali- ja terveystalpalveluiden yhteistyön koodinointi.

MÄÄRITÄ

Valitse kanava/palvelu

- Mihin kanavaan sisältöä tuotetaan? Tehdäänkö digitaalista sisältöä vai vieraillaanko hoivapalveluyksiköissä? Jos otetaan uusi kanava tai palvelu käyttöön, miten se viestitään kohdeyleisölle ja miten kohdeyleisöä voi opastaa kanavan tai palvelun käyttöön? Tutustu oman kuntasi ikääntyneille suunnattuun viestintään ja ikääntyneille suunnattuihin kulttuuripalveluihin.

Luo kumppanuuksia

- Miten voimme luoda yhteyksiä, siltoja ja kumppanuuksia välittäjä rakenteessa tunnistettuihin toimijoihin? Millaisiin kumppanuuksiin on toiminnan kannalta järkevää keskittyä? Mistä voisi saada apua ja tukea toiminnan kehittämiseen? Miten luomme yhteyksiä, jossa toisilta oppiminen on mahdollista? Useissa kunnissa ja kaupungeissa on valmiita verkostoja kulttuurin ja soten yhteistyön koodinointiin. Toimiminen osana verkostoa säästää usein resursseja suhteessa suoriin kumppanuuksiin.

SUUNNITTELE

Suunnittele kokemus

- Miten voimme tuottaa laadukkaan ja kokonaisvaltaisen musiikkikokemuksen kohderyhmälle valitussa kanavassa? Mitkä elementit täydentävät kokemusta? Tuotetaanko jotain tuttua vai jotain uutta, ennen kokematonta? Esimerkiksi muistisairaiden ikääntyneiden musiikkikokemuksesta on hyvä luoda mahdollisimman totutun ja opitun kaltainen välttämällä kuitenkin turhaa virallisuutta, joka saattaa aikaansaada pelon ja ahdistuksen kokemusta. Musiikkikokemusta voivat täydentää konserttialikokemuksen kaltaiset elementit kuten katsomon asettelu, käsiohjelma ja väliaika.

Ideoi sisältö ja vuorovaikutus

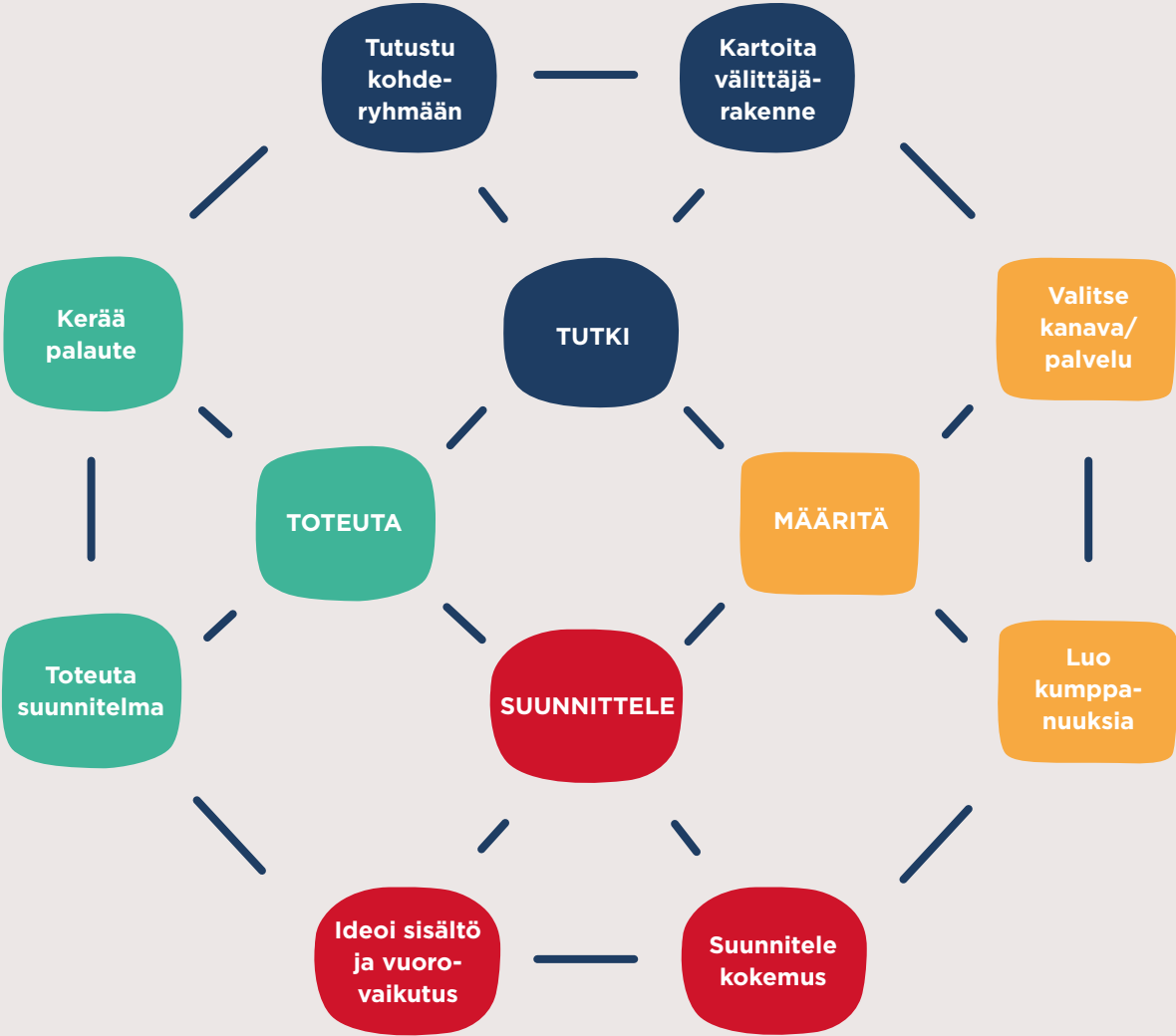
- Millaista sisältöä tuotetaan? Millaisen sisällön tuottaminen on orkesterin tehtävä? Taiteen tehtävä on yllättää ja herättää kysymyksiä. Yleisön kyky vastaanottaa taidetta ei tule aliarvioida heidän iästään johtuen.
- Millainen vuorovaikutus täydentää taidekokemusta? Missä tilanteissa vuorovaikutus yleisön ja taiteen tuottajan kanssa on merkityksellistä? Mikä merkitys on mahdollisuudella jakaa kokemusta muun yleisön kanssa? Missä tilanteissa kannattaa tukeutua vuorovaikutuksen fasilitaattoriin ja missä tilanteissa suora vuorovaikutus muusikon ja yleisön kanssa toimii? Millaisia kompetensseja vuorovaikutukseen ja musiikin esittämiseen eri tilanteissa tarvitaan?

TOTEUTA

Toteuta suunnitelma

Kerää palaute

- Miten palautetta kerätään? Kenen palautetta kysytään? Mikä merkitys palautteella on toiminnan onnistumisen arvioimisessa? Miten palautteen avulla kehitetään toimintaa?

VIERAILUT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN YKSIKÖISSÄ

Vierailu sairaalaan tai vanhustenpalveluksikkoon voidaan jakaa kolmeen erilaiseen toimintamalliin orkesterimuusikon työtavan näkökulmasta:

Konsertti – esityksellinen työtapa

Orkesterimuusikoiden esiintyminen sairaalan tai hoivailaitoksen sisä- tai ulkotilassa. Konsertti voi olla juonnettu. Konsertin järjestelyissä huomioidaan yleisön tarpeet ja terveydenhuoltoympäristö. Esimerkiksi alkamisajassa joustetaan tarvittaessa, koska ikääntyneiden saattaminen konserttitilaan voi viedä aikaa arvioitua kauemmin ja tilaisuuden kesto suunnitellaan yleisön jaksamisen mukaan. Konsertissa työtavan paino on esityksellisyydessä. Musiikin kuunteleminen on myös osallistavaa, vaikka mitään näkyvää tekemistä ei olisikaan.

Osallistava konsertti – osallistava työtapa

Konsertti, joka sisältää osallistavan taiteellisen toiminnan elementtejä. Konsertin aikana ollaan vuorovaikutuksessa yleisön kanssa esimerkiksi hoivailaitoksen päiväslissa tai muussa konserttitoimintaan sopivassa tilassa. Yleisön erilaiset reaktiot ovat toivottavia. Muusikko osallistaa yleisöä musiikkiin, laulamaan ja/tai soittamaan mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Vaatii toiminnan fasilitaattorin, jolla on riittävä musiikkipedagoginen

osaaminen, esim. musiikkikasvattaja, yhteisömuusikko tai orkesterimuusikko, jolla on koulutusta tai kokemusta osallistavan taiteellisen toiminnan ohjaamisesta. Osallistavan konsertin avulla vahvistetaan ikääntyneiden toimijuuden kokemusta, luovaa toimintaa ja yhteisöllisyyden kokemusta.

Sairaala- ja hoivamuusikkotoiminta

Vierailu sairaala- tai hoivayksikön huoneeseen ikääntyneen luokse. Orkesterimuusikko menee ikääntyneen luokse, jos ikääntynyt sitä toivoo. Muusikko havainnoi ja reflektoi ikääntyneen vireystilan ja vastaanottavuuden ja reagoi toiminnallaan näihin havaintoihin mahdollistaen musiikin kosketuksen. Sairaala- tai hoivailaitosympäristössä tällä tavoin työskentelevällä muusikolla on tarvittava musiikillinen ja ammatillinen osaaminen ja henkilökohtaiset ominaisuudet.

Alaluvun materiaalina on osittain käytetty Uli Kontu-Korhosen artikkelia Musiikin ammattilainen sairaalamuusikkona Turun ammatikorkeakoulun julkaisusta MUSIIKKIHYVINVOINTIA! Musiikkityö sairaala- ja hoivaympäristöissä (toim. Liisa-Maria Lilja-Viherlampi).

DIGITAALISET SISÄLLÖT

Digitaalisten sisältöjen tuottaminen voidaan jakaa kolmeen erilaiseen toimintamalliin vuorovaikutuksen näkökulmasta:

Virtuaalikonsertti ilman vuorovaikutusta

Suorana tai tallenteena välitetty musiikkisisältö, johon voi liittyä myös konserttikokemusta syventävää sisältöä, haastatteluja tai keskusteluja. Suoraan striimilähetykseen ei liity vuorovaikutusta kokemuksen tuottajan ja kokijan välillä. Sisällön vastaanottaja voi rakentaa kokemuksesta itse haluamansa kaltaisen. Vanhuspalvelujen yksiköissä orkesterin striimaamien sisältöjen ympärille voidaan rakentaa konserttisalikokemuksen kaltaista kokemusmaailmaa esimerkiksi esitystilan, väliajan, käsiohjelman ja juontajan avulla. Orkesteri voi auttaa kokemuksen rakentamisessa esimerkiksi tuottamalla tuki- ja viestintämateriaalia sekä ohjeita virtuaalikonsertin käynnistämiseksi ja mahdollisimman laadukkaan musiikkikokemuksen saavuttamiseksi.

Virtuaalikonsertti, jossa mahdollisuus välilliseen vuorovaikutukseen

Välillisesti vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti voidaan rakentaa esimerkiksi striimatun sisällön avulla. Yleisöllä on mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa keskenään tai suoraan sisällön tuottajaan konsertin aikana tai sen jäl-

keen. Vuorovaikutukseen kannustetaan osana kokemusta. Vuorovaikutuksen alustana voidaan hyödyntää sosiaalista mediaa tai muuta virtuaalista alustaa. Välillisesti vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti voi olla esimerkiksi livestriimattu konsertti, jonka aikana tai väliajalla konserttiyleisöllä on mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa keskenään. Vuorovaikutus sisällöntuottajan ja yleisön välillä voidaan mahdollistaa esimerkiksi fasilitaattorin avulla.

Vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti

Vuorovaikutteisessa virtuaalikonsertissa vuorovaikutus on osa sisältöä. Musiikkikokemus luodaan jaetussa tilassa, johon vaikuttavat sekä kokemuksen tuottajan, että kokijan reaktiot ja toiminta. Vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti voi olla muun muassa muusikon videoyhteyden välityksellä ohjaamaa ryhmätoimintaa. Tällaista toimintaa on kehitetty esimerkiksi Helsingin, Tampereen ja Vaasan kaupunkien yhteisessä Tänään kotona -hankkeessa vuosina 2018–19.

HELSINGIN KAUPUNGINORKESTERI

Työtapa: virtuaalikonsertti, jossa mahdollisuus välilliseen vuorovaikutukseen

Kohderyhmä: Roihuvuoren seniorikeskuksen asukkaita, kulttuuriohjaaja sekä muuta henkilökuntaa

Kumppanit: UMO Helsinki Jazz Orchestra, Kardemummo Oy ja Roihuvuoren seniorikeskus

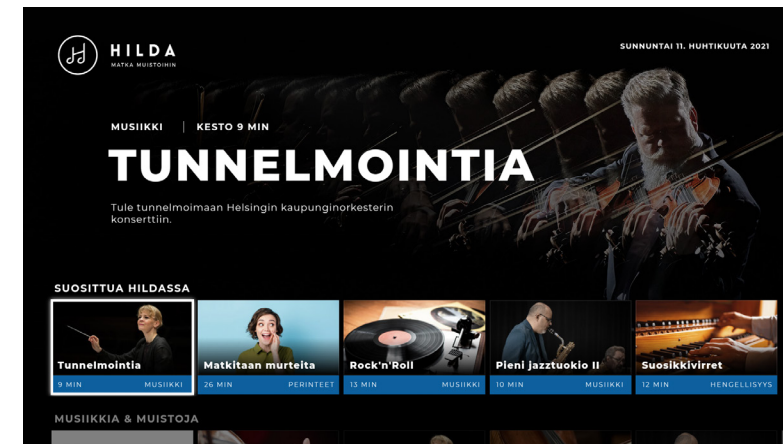
Helsingin kaupunginorkesteri ja UMO Helsinki Jazz Orchestra toteuttivat kevään 2021 aikana pilotin, jonka tavoitteena oli kehittää ympärivuorokautiseen hoivaan suunnattuja virtuaalikonserttisisältöjä. Pilotti toteutettiin Roihuvuoren seniorikeskuksessa yhteistyössä Kardemummo Oy:n kanssa hyödyntäen heidän hoivayhteisöihin kehittämänsä HILDA-palvelua. Kardemummo Oy on helsinkiläinen teknologiayritys, joka kehittää ikääntyneiden toimintakykyä ylläpitäviä digitaalisia palveluita. Mukana pilotoinnin suunnittelussa ja arvioinnissa oli neurologian professori ja erikoislääkäri **Seppo Soinila**.

Pilotin suunnitteluvaiheen aluksi orkesterien tuottajat selvittivät yhdessä Kardemummo Oy:n kanssa tallenteita koskevat esittämisoikeudet ja Roihuvuoren seniorikes-

kuksen kulttuuriohjaaja esitti toiveita musiikkisisällöistä. Tämän jälkeen molemmat orkesterit valitsivat kolme lyhyttä teostallennetta. Tallenteisiin lisättiin ryhmänohjausta tukevia osallistavia elementtejä, kuten muistelua aktivoivia ja keskustelua herättäviä kysymyksiä. Tekstimuotoiset osallistavat elementit suunniteltiin työpajassa, johon osallistui toimijoiden lisäksi myös muita asiantuntijajäseniä.

Virtuaaliset konserttisisällöt olivat Roihuvuoren seniorikeskuksessa käytössä huhti–toukokuun ajan kahdessa muistisairaiden ryhmäkodissa, psykogeriatrisessa ryhmäkodissa ja toimintarajoitteisten ryhmäkodissa. Kulttuuriohjaaja **Emma Paju-Torvaldsin** ohjaamia HILDA-hetkiä oli yhteensä 25. Tämän lisäksi konserttisisältöjä katsottiin ryhmäkodeissa 25 kertaa muiden henkilökunnan edustajien aloitteesta. Palvelua käytettiin pilotin aikana keskimäärin 30 minuuttia kerrallaan, suosituin ajankohta oli iltapäivä.

HILDA-hetket lisäsivät huomattavasti asukkaiden yhdessäoloa ja vuorovaikusta. Spontaanit aplodit lähes jokaisen tuokion jälkeen kertoivat, että ikääntyneet kokivat pienetkin musiikkihetket oikeana konserttina. Videoihin äänitetyt alkujuonnnot auttoivat osallistujia laskeutumaan musiikin kuunteluun ja visuaalisuus tuki kuuntelukokemusta erityisesti psykogeriatrisessa ryhmäkodissa sekä huonokuuloisten kohdalla.

Kuvakaappaus HILDA-palvelusta

Television kautta käytettävä HILDA-palvelu lisäsi musiikkisisältöjen saavutettavuutta ja oli keino tuoda kulttuurista vanhustyötä osaksi hoitotyötä. Henkilökunnan puolelta tuli runsaasti kiitosta ja kiinnostusta musiikkia kohtaan. Pilotin toteuttaminen vaati paljon työtä seniorikeskuksen kulttuuriohjaajalta. Haasteina koettiin sisäisen viestinnän ja toiminnan järjestämisessä esiintyneet tekniset haasteet lähinnä seniorikeskuksen omiin laitteisiin ja verkko-yhteyteen liittyen.

Klassinen musiikki on ollut elämässä merkittävä asia. Olen saanut takaisin sisällön, jota ei ole ollut läsnä vuosiin.

-Asukas

Eräs asukas kommentoi, että hän on oppinut kuuntelemaan uudenlaista musiikkia.

-Emma Paju-Torvalds, Roihuvuoren seniorikeskuksen kulttuuriohjaaja

Tutustu myös:

Tieteellinen artikkeli ”Musiikin vaikuttavuus ai-vojen kuntoutuksessa”:

<https://researchportal.helsinki.fi/fi/publications/the-efficacy-of-music-in-neurorehabilitation>

Teksti: Annika Kukkonen

KUOPION KAUPUNGINORKESTERI

Työtapa: vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti

Kohderyhmä: Melankadun toimintakeskuksen päivätoimintaryhmä

Kumppanit: Melankadun toimintakeskuksen toiminnanohjaajat, Kuopion kaupungin Kulttuuri vanhustyön tukena -työryhmä, Kuopion kaupungin kulttuurisuunnittelija vastuualueena ikäihmiset

Kuopion kaupunginorkesteri toteutti kevään 2021 aikana kolme puolen tunnin mittaista, virtuaalista musiikkihetkeä Melankadun toimintakeskuksen päivätoimintaryhmälle Teams-yhteyden kautta. Alun perin suunnitelmassa oli suunnata pilotti kotihoidon asiakkaille siellä käytössä olevan verkkoalustan kautta, mutta alustan käyttöön liittyvien ongelmien vuoksi musiikkihetket suunnattiin päivätoimintaan ja verkkoalusta vaihdettiin. Pilottiin valikoitui mukaan 5-henkinen päivätoimintaryhmä, jolla oli selkeä musiikkitoiminnan puute toiminnassaan. Musiikkihetket lähetettiin suorana Kuopion Musiikkikeskuksesta, ne juonsi orkesterin tuottaja. Sisällön toteutuksessa oli mukana kaksi tekniikan henkilöä, jotka huolehtivat musiikkihetkien videoyhteydestä ja äänentoistosta.

Päivätoimintaryhmän ohjaaja alusti musiikkihetket ryhmälle työparinsa kanssa ja jatkoi keskustelua ryhmän kanssa lähetyksen jälkeen. Orkesterin KallaKvartetti soitti päivätoimintaryhmälle eri teemojen mukaista musiikkia, mikä mahdollisti mielikuvamatkojen tekemisen musiikin mukana. Ensimmäisellä kerralla kuultiin suomalaisia kansanlauluja ja ikivihreitä, toisella klassisia hittikappaleita eri karaktäreillä ja kolmannella rauhoittavia ja rentouttavia klassisia kappaleita. Musiikkihetken jälkeen Teamsin välityksellä käytiin keskustelua yleisön kanssa koetusta.

Musiikkihetkien teknistä toteutusta testattiin ennen pilottia. Tämän lisäksi tarvittiin samana päivänä ennen jokaista lähetystä toteutettu testaus, jossa huomioitiin mahdolliset muuttuneet tekijät. Pilotin aikana todettiin, ettei Teams toimi parhaalla mahdollisella tavalla musiikin toistamiseen, koska se pakkaa ääntä yhteyksien parantamiseksi. Musiikkialalla olisikin tarve sovellukselle, joka mahdollistaa laadukkaan musiikin toistamisen sekä lähetyksen aikana tapahtuvan vuorovaikutuksen yleisön kanssa. Toki äänenlaatuun vaikuttavat myös musiikin toistamiseen käytettävät laitteet.

Päivätoimintaryhmän mieltä nostatti se, että hetket oli suunniteltu vain heitä varten. Myös muusikot ja muu orkesterin henkilökunta kokivat musiikkihetket merkityksellisiksi. Musiikkihetkien myötä muusikot tulivat tu-

tuiksi, konserttialin konserteissa esiintyjät voivat jäädä kaukaisemmiksi. Soitetut ikivihreät toivat mieliin nuoruusmuistoja ja inspiroivat ryhmän keskustelemaan tärkeistä musiikkimuistoista lähetyksen jälkeen. Teams-lähetys oli ryhmälle vieras toimintamuoto ennen pilottia. Osa ryhmän jäsenistä ei halunnut kuulua tai näkyä lähetyksessä, mutta rohkaistui keskusteluun varsinaisen lähetyksen jälkeen. Verkkoyhteyden kautta toteutettu vuorovaikutuksen fasilitointi vaatii erityishuomioita verrattuna livetilanteeseen.

Musiikkihetki oli parempi kuin osasin odottaa. Se avoiki paikkoja - jotakin kiemurteli sisälläni, se toi esiin pehmeämpiä arvoja.

-Asiakas

Musiikkihetket toivat mukavaa vaihtelua osapäiväryhmän sisältöön. Musiikkihetket muistuttivat musiikin merkityksestä. Osa ilmoitti kaipaavansa todella live-konsertteja. Sisältö musiikkihetkissä oli monipuolinen, jokaiselle jotakin. Ryhmäläisille oli tärkeää, että konsertin jälkeen oli mahdollista kysyä tai keskustella soittajien kanssa.

-Jaana Myller, Melankadun päivätoimintaryhmän toiminnanohjaaja

Tutustu myös:

Opas etäkulutturipalvelujen kehittämiseen – Tänään kotona -hankkeen aikana koottuja oppeja
<https://www.hel.fi/static/liitteet-2019/KuVa/julkaisut/Opas%20etäkulutturipalveluiden%20kehittämiseen.pdf>

Onnistu etätuokioissa – Virtuaalisen kulttuuripalvelun opas
<https://www.vaasa.fi/uploads/2020/09/0612688e-virtuaalisen-kulttuuripalvelun-opas.pdf>

Teksti: Elina Prepula

Kuvaaja: Sari Kauhanen

LAPIN KAMARIORKESTERI

Työtapa: virtuaalikonsertti, jossa mahdollisuus välilliseen vuorovaikutukseen

Kohderyhmä: kotona yksin asuvat ikäihmiset

Kumppanit: Vapaaehtoistyönkeskus Neuvokas, vapaaehtoiset kulttuurikaverit, Rovaniemen kotihoito

Lapin kamariorkesterissa on suunniteltu pilottia, joka huomioi erityisesti yksin kotona asuvat ikäihmiset, joiden on kenties vaikeinta päästä erilaisten kulttuuritapahtumien pariin. Tavoitteena on toiminnasta kiinnostuneiden ikäihmisten etsiminen kotihoidon asiakasryhmistä. Koska kotona asuvat ikäihmiset ovat koronan kannalta korkeimmassa riskiryhmässä, hankkeen toteuttaminen on jouduttu siirtämään keväältä syksylle 2021 odottamaan laajempaa rokotekattavuutta ja sen myötä turvallisempia järjestämismahdollisuuksia.

Pilotin ideana on tarjota Lapin kamariorkesterin konsertti, jonka kotona asuva ikäihminen katsoo yhdessä kulttuurikaverin kanssa kotonaan verkon välityksellä. Kulttuurikaverit ovat vapaaehtoisia, jotka ovat halukkaita

lähtemään Rovaniemen kulttuurikohteisiin seuraksi ja elämyksen jakajaksi. Tässä tapauksessa kulttuurikaveri lähtee konserttiseuraksi ikäihmisen kotiin. Kulttuurikaveri toimii pilotissa sekä konsertin teknisenä mahdollistajana (laitteiden hallinta, yhteydet) että konserttiseurana ikäihmiselle. Rovaniemellä kulttuurikavereita koordinoi Vapaaehtoistyönkeskus Neuvokas, joka on ollut tärkeä yhteistyökumppani suunniteltaessa pilottia. Pilotin alkuvaiheessa suunnitteluapuna on ollut myös Rovaniemen ikäihmisten kulttuuripalveluiden tuottaja **Matti Selin**.

Lapin kamariorkesteri järjesti toukokuussa 2021 kulttuurikavereille testikonsertin. Konsertiksi valittiin suora verkkolähetys orkesterin keväisestä Vapunpäivän konsertista. Kulttuurikavereille lähetettiin konserttiin liittyen pieni kysely, jonka avulla kartoitettiin sekä konsertin katsomiseen liittyvää teknistä puolta että kyseisen konsertin nostamia ajatuksia ja tunteita.

Vappukonsertin seuraaminen livenä verkossa onnistui testiryhmältä hienosti, mutta mahdollisten ongelmien ilmaantuessa, teknistä tukea on livestriimin aikana vaikea järjestää. Orkesteri päätyi siihen, että ikäihmisille ja kulttuurikavereille suunnattu konsertti kannattaa olla etukäteen nauhoitettu. Kulttuurikavereille tulee tarjota jo ennakkoon selkeä ohjeistus konsertin katsomisesta esimerkiksi koulutustilaisuuden avulla. Ennalta nauhoitettu

Kuvaaja: Jouni Porsanger

konsertti mahdollistaa myös kohderyhmän huomioimisen ohjelmistosuunnittelussa ja siihen voidaan sisällyttää helpommin pieniä juontoja, välihaastatteluja jne. Sen ratkaiseminen, kenen laitteilla ja millaisella nettiyhteydellä konsertti lopulta ikäihmisen luona katsotaan, on vielä osittain avoinna.

Mukava kokemus... Jotta kokemus olisi parempi, tulee olla käytössä nk. iso ruutu ja hyvät äänentoiston kaiuttimet/kuulokkeet.

-Kulttuurikaveri

Teksti: Taru Lehto

TAPIOLA SINFONIETTA

Työtapa: virtuaalikonsertti, jossa on mahdollisuus välilliseen vuorovaikutukseen

Kohderyhmä: ikäihmiset Espoon sairaalassa

Kumppanit: Espoon sairaala / Sari Laitinen

Tapiola Sinfonietta tuo musiikin osaksi ikäihmisten sairaala-arkea myös silloin, kun elävän musiikin kokeminen esimerkiksi konsertissa tai sairaalamuusikoiden esittämänä ei ole mahdollista. Orkesteri on tehnyt jo useita vuosia yhteistyötä Espoon sairaalan kanssa. Saavutettavat orkesterit -hankkeessa oli tavoitteena ideoida, kehittää ja pilotoida orkesterin tuottamien musiikkitalienteiden käyttöä sairaalassa.

Orkesterin tuottaja suunnitteli yhdessä musiikkiterapeutti **Sari Laitisen** kanssa kolmen erilaisen musiikkitalenteen kokonaisuuden. Kaikki tallenteet on koottu yhdelle verkkosivulle, jotta niiden löytäminen ja käyttäminen on mahdollisimman helppoa henkilökunnalle ja potilaille. Tallenteet ovat erityyppisiä, yhdellä tallenteella mm. testataan, miten mielialaan voidaan vaikuttaa musiikin tem-

povaihteluilla. Verkkosivu toimii hyvänä kanavana myös ajankohtaisten sisältöjen välittämiseen. Kevään 2021 aikana potilailla oli sen kautta pääsy mm. vappukonserttiin ja kevääseen juhlamusiikkiin.

Pilotin aikana musiikkitalenteita käytettiin osana musiikkiterapeuttien ja potilaiden tapaamisia. Näin potilailla oli mahdollisuus keskustella sisällöstä ja sen herättämistä ajatuksista. Saadun palautteen pohjalta musiikkihetki oli potilaille keskustelua herättävä kokemus. Kun kokoontumiset ovat jälleen mahdollisia sairaalan tiloissa, suunnitelmissa on järjestää säännöllisesti tallenteisiin pohjavia musiikkihetkiä keskusteluineen aulatiloiissa. Myös tallenteiden itsenäinen kuunteleminen on mahdollista. Suurimmalla osalla potilaista on omat digitaaliset laitteet mukana sairaalassa. Sen lisäksi heillä on mahdollisuus varata sairaalan tabletteja omaan käyttöön.

Koronasta johtuvat poikkeusolot vaikeuttivat pilotin toteuttamista alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Potilaille suunnitellut huonekohtaiset tallenteiden käyttöön ohjaavat materiaalit ja hoitohenkilökunnan kouluttaminen orkesterin digitaalisten sisältöjen käyttöön jäivät tärkeiksi toimenpiteiksi tulevaisuudessa.

Yhteistyö sairaalan terapeuttien kanssa oli avainasemassa pilotin onnistumisessa. Terapeutit hyödyntävät mate-

riaalia omissa potilastapaamisissaan ja heidän kauttaan tieto palveluista tavoittaa potilaat. Terapeuttien antama ja keräämä palaute toimii pohjana entistä paremmin kohderyhmää palvelevien sisältöjen kehittämisessä.

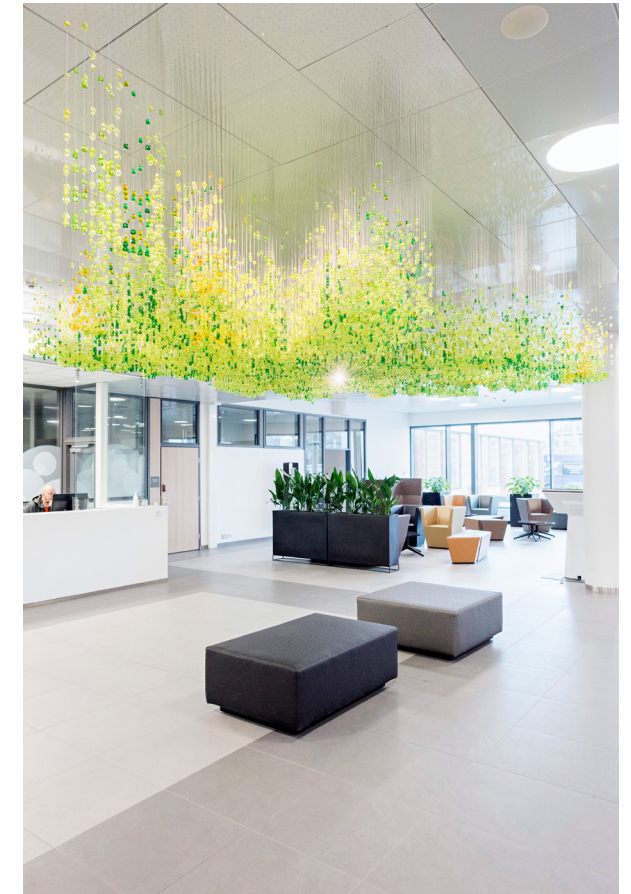
Orkesteri on jatkossakin läsnä sairaalan arjessa sekä digitaalisten että muusikkovierailujen kautta. Asiakasymmärryksen kasvaessa palveluista voidaan kehittää entistä parempia kokonaisuuksia tukemaan potilaiden hyvinvointia. Tavoitteena on saada toiminta kattamaan myös Espoon kaupungin muut kulttuuritoimijat, jotta sairaalan arkeen saadaan tuotettua mahdollisimman monipuolista sisältöä.

Ailahteleva potilas halusi huoneessaan rauhoittua konsertin merkeissä. Hän kuunteli rauhassa, runot puhuttelivat ajoittain kyyneliin, kesti sen, ja hymyili. Tunnelma oli lohdullinen. Keskustelimme ihmisen viidennestä vuodenajasta ja laulettiin lopuksi yhdessä Four strong winds.

-Sari Laitinen, musiikkiterapeutti, vanhusten palvelut

Tutustu myös:

Tapiola Sinfoniettan Viisi vuodenaikaa -tallenne
www.tapiolasinfonietta.fi/yleisotyo/musiikkitalenteet

Kuva: Espoon sairaala

TURUN FILHARMONINEN ORKESTERI

Työtapa: Vuorovaikutteiset virtuaalityöpajat, kummimuusikkotapaamiset, päätöskonsertti

Kohderyhmä: Runosmäen ja Yli-Maarian vanhainkotien asukkaita, hoivahenkilökuntaa sekä asukkaiden omaisia

Kumppanit: Runosmäen vanhainkoti

Turun filharmoninen orkesteri toteutti kevään ja kesän 2021 aikana Runosmäen vanhainkodissa pilottiprojektin, jonka tavoitteena oli tuoda hyvinvointia edistäviä musiikkielämyksiä, osallisuutta ja kohtaamisia osaksi ikäntyneiden arkea. Pilottiprojekti koostui kolmesta musii-killisesta virtuaalityöpajasta, vanhainkodin asukkaiden henkilökohtaista tapaamisista kummimuusikkonsa kanssa sekä päätöskonsertista. Kummimuusikkotapaamisten taustana ja päätöskonsertin suunnittelun pohjana toimivat osallistujista ennakkoon kerätyt musiikkimuistolomakkeet. Lisäksi pilotissa tutustuttiin kohderyhmälle tuotettujen digitaalisten sisältöjen kautta Turun filharmonisen orkesteriin ja sen verkkokonserttitoimintaan.

Työpajoissa asukkaat johdateltiin musiikin avulla läpi elä-

mänkaaren, omakohtaisia muistoja ja lauluja kerraten ja ylös kirjaten. Osin etänä ja osin läsnä toteutetut tilaisuu- det sisälsivät musiikin kuuntelua, yhteislaulua, musiik- kiin liittyviä, istuen tehtäviä, toiminnallisia harjoitteita sekä vuorovaikutteista keskustelua. Työryhmä suunnitteli työpajojen musiikkisisällöt kolmen eri teeman ympärille, musiikkiosuudet olivat ennalta taltioituja. Paikalla livelä- hetyksissä olivat virtuaalityöpajojen vetäjä, musiikkipe- dagogi-musiikkiterapeutti **Terhi Lehtovaara** sekä TFO:n muusikoita, jotka ovat suorittaneet Muusikkona sairaala- ja hoivaympäristössä -koulutusjakson: **Anne Eirola**, huilu, **Nicolas Indermühle**, tuuba, **Katja Kolehmainen**, sello, **Aapo Kyyhkynen**, kontrabasso, **Jussi Markkanen**, lyömäsoittimet sekä **Nobu Takizawa**, viulu.

Pilottiprojektiin osallistui Runosmäen ja Yli-Maarian vanhainkotien asukkaita, hoivahenkilökuntaa sekä asuk- kaiden omaisia. Asukkaat osallistuivat tilaisuuksiin yh- dessä hoitajiensa kanssa. Vanhainkodille oli ennakkoon toimitettu rytmisoittimia ja laulutauluja sekä kullekin asukkaalle oma muistivihko projektin kokemusten ylös- kirjaamista varten. Kummimuusikkotapaamiset toteu- tettiin Teamsin kautta. Tapaamisten sujuvoittamiseksi hoitohenkilökunnalle ja muusikoille tehtiin yksityiskoh- tainen tekninen ohjeistus. Teknistä tukea oli myös tarjolla läpi koko projektin. Musiikkihetkien toteutuksessa oli mukana tekniikan ammattilainen, joka huolehti videoyoh-

Kuvaaja: Jussi Virkkumaa

teydestä, kuvasta ja äänentoistosta. Projekti huipentui Runosmäen vanhainkodissa elokuussa järjestettyyn pää- töskonserttiin. Lämminhenkisessä juonnetussa live-tilai- suudessa jokaiselle projektiin osallistuneelle asukkaalle omistettiin hänelle mieluisa lahjalaulu. Laulujen valin- nassa oli huomioitu työpajoissa ja kahdenkeskisissä koh- taamisissa esille tulleita elämäntarinoita sekä laulu- ja musiikkimuistoja.

Alun perin pilottiprojekti oli tarkoitus toteuttaa paikan päällä vanhainkodissa, mutta toteutus muuttui hybridiksi koronasta johtuen. Pilotissa otettiin suunniteltua suu-

rempi digiloikka, joka tarjosi orkesterille mahdollisuuden löytää ja kehittää uudenlaisia virtuaalisia toimintatapoja. Projektista saatu palaute oli myönteistä. Toiminta lisäsi vanhainkodin asukkaiden virikkeellisyyttä sekä loi sosi- aalista vuorovaikutusta ja aitoja kohtaamisia yksinäisen korona-arjen keskellä. Vanhainkodin asukkaat ja henkilö- kunta pääsivät ottamaan käyttöönsä laulutaulut muiste- lun välineenä ja musiikkitoiminnan menetelmänä.

Hieno työpaja, sopivan pituinen. Asukas oli innok- kaana mukana. Harmitti vähän, kun oli etänä. Syntyi hieno yhteys muusikoiden ja asukkaan kanssa. Asukas tunsu itsensä tärkeäksi.

-Asukkaan omahoitaja

Musiikkihetket olivat tosi piristäviä. Miehestäni näki, kuinka hän oli innostunut tapahtumista. Projekti oli kokonaisuudessaan upea ja mieleenpainuva. Kiitos, että sain olla mukana.

-Asukkaan omainen

Tutustu myös:

Lisätietoa Terhi Lehtovaaran kehittämästä Laulutaulut-menetelmästä

<https://www.vahvike.fi/fi/musiikki/vinkit>

Teksti: Heidi Pulkkinen

Millainen on ikäystävällinen orkesteri? Miten voidaan tuottaa palveluita niille ikääntyneille, jotka eivät pääse orkesterien luo?

Ikäystävällinen orkesteri -käsikirja on keskustelunavaus orkesterien ikääntyneille suunnatusta yleisötyöstä. Se nostaa esiin ikääntyneiden kulttuuriset oikeudet ja orkesterien mahdollisuudet vastata näiden oikeuksien toteutumiseen. Käsikirjan avulla orkesterit voivat kehittää saavutettavuuttaan ja tuottaa merkityksellisiä musiikkikokemuksia kaiken ikäisille.

Käsikirjan ovat kirjoittaneet *Annika Kukkonen* ja *Maria Mäkinen*. Käsikirjaa varten on haastateltu useita kulttuuri- sekä sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoita ja toteutettu kysely Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereille. Käsikirja on julkaistu opetus- ja kulttuuriministeriön tuella ja se on osa kaksivuotista Saavutettavat orkesterit -hanketta.

sinfoniaorkesterit.fi